

TIEDOTE
JULKAISUVAPAA TORSTAINA 26.11.

Uusi korona-ajan rehtoribarometri:

Innostuneiden rehtoreiden määrä hiipui ja uupuneiden lisääntyi korona-aikana

Vahva jakautuminen esimiesten jaksamisessa yllätti tutkijat

Covid-19-pandemia lisäsi stressaantuneiden suomalaisten rehtoreiden määrää ja vähensi innostuneiden joukkoa. Uuden rehtoribarometrin mukaan erityisesti huoli opettajien jaksamisesta lisäsi rehtoreiden uupumusta.

*”Jo ensimmäinen rehtoribarometri vuosi sitten kertoi, että esimiesten jaksaminen on lujilla. Uudet tulokset ovat huonommat ja osoittavat, että tarvitsemme lisäpanostusta rehtoreiden kouluttamiseen sekä koulujen johtamisjärjestelmän uudistamiseen”, toteaa Suomen Rehtoreiden puheenjohtaja **Antti Ikonen**.*

Käytännön vastuu koulutuksen jatkumisesta kriisioloissa on jäänyt pitkälti rehtoreiden harteille, ja heidän roolinsa koko työ- ja koulu yhteisön hyvinvoinnin takaajana on korostunut. Tämä on jättänyt jälkensä, sillä uuden rehtoribarometrin mukaan innostuneita rehtoreita on nyt noin 20 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten.

”Ennen koronaa 55 prosenttia rehtoreista kuului innostuneiden ryhmään, koronakevään jälkeen enää 36 prosenttia. Laskua on noin neljännes eli erittäin huomattavasti”, toteaa kasvatustieteen professori **Katariina Salmela-Aro** Helsingin yliopistosta. Samoin uupuneiden määrä on noussut dramaattisesti: vuosi sitten uupuneita tai uupumusriskissä oli 45 prosenttia rehtoreista, nyt 64 prosenttia.

Salmela-Aron mukaan oman työn muokkaaminen, kuten ammatillinen kehittyminen ja itsen johtaminen, selkeästi lisäsivät rehtoreiden intoa. Uupumukseen vaikutti erityisesti huoli opettajien jaksamisesta.

Salmela-Aro vastaa rehtoribarometrin tiedonkeruusta ja tutkimustulosten raportoinnista. Rehtoribarometri selvittää suomalaisten rehtoreiden hyvinvointia ja terveyttä ja on osa kansainvälistä Principal Health and Wellbeing -tutkimushanketta. Suomessa sen toteuttajana on Salmela-Aron lisäksi aivotutkija, professori **Minna Huotilainen** Helsingin yliopistosta. He tekevät yhteistyötä australialaisen professorin **Philip Riley**n kanssa Cicero Learning -verkostossa Helsingin yliopistossa.

Rehtoribarometri tehdään Suomen Rehtorit Ry:n aloitteesta.

”Vuosi sitten ilmestynyt ensimmäinen barometri kertoi, että suurin osa suomalaisista rehtoreista oli todella innostuneita mutta uupuneiden tai uupumisriskissä olevien määrä herätti huolta. Nyt rehtoreiden innostuksen lasku voi olla jopa huolestuttavampaa kuin uupumuksen lisääntyminen, sillä innostus on koulun kehittämistyössä rehtorin tärkeimpiä työvälineitä”, toteaa Suomen Rehtorien puheenjohtaja **Antti Ikonen**.

Kynttilää on poltettu molemmista päistä

Sekä lähi- että etätyössä koettua työuupumusta kuvaavat professori Salmela-Aron mukaan kolme tekijää: uupumusasteinen väsymys ja kyyninen asenne työhön sekä riittämättömyyden tunteet rehtorina.

”Pandemia ja sen mukanaan tuomat stressitekijät ovat heikentäneet esimiesten työhyvinvointia selvästi. Etäopetus toteutettiin rehtoreiden, opettajien, oppilaiden ja vanhempien resurssien ylärajalla, polttaen kynttilää molemmista päistä. Tämä välittyy vahvasti tutkimustuloksista. Esimiesten jaksamisessa näkyy kuitenkin poikkeuksellisen vahvaa jakautumista ääripäihin”, professori Katariina Salmela-Aro toteaa.

Rehtoribarometri toteutettiin kyselyn ja fysiologisten mittausten yhdistelmänä. Rehtoreiden sykevaihdeluita, stressiä, unta, liikkumista ja palautumista mitattiin Axivity-, Firstbeat- ja Oura-tekniologioiden avulla. Aivotutkija, professori Minna Huotilaisen mukaan fysiologisten tietojen avulla pystytään tarkastelemaan rehtoreiden kokonaiskuormitusta ja sitä, miten työstressi heijastuu uneen ja vapaa-aikaan.

”Uupumusriskissä olevat ja uupuneet rehtorit nukkuvat huonommin kuin innostuneet kollegansa sekä liikkuvat vähemmän työpäivän aikana ja vapaalla”, Huotilainen sanoo. ”Tutkimusjakson huonoin yö näytti olevan kevätjuhlaa edeltävä yö. Rehtoreiden harteilla taisi olla aika paljon.”

Rehtorien koulutukseen tarvitaan lisäresursseja

Puheenjohtaja Antti Ikonen arvioi, että rehtoreiden innostusta latisti keväällä esimerkiksi se, että he eivät pystyneet riittävästi tukemaan opettajia näiden tärkeässä päivittäisessä työssä. Myös huoli oppilaiden oppimisvajeesta ja hyvinvoinnin polarisoitumisesta on painanut rehtoreita.

Korkeimmassa uupumisriskissä ovat tutkimuksen mukaan rehtorit, jotka arvioivat omat digitaionsa heikoiksi. Ikonen pitää nyt olennaisena sitä, että rehtoreiden koulutukseen saadaan lisäresursseja, kuten nykyisessä hallitusohjelmassa luvataan.

Ikonen peräänkuuluttaa olennaisten digitaitojen tunnistamisen ja kehittämisen merkitystä sekä tätä tukevan rehtoreiden koulutusjatkumon rakentamista kunnissa, kouluissa ja korkeakouluissa.

”Rehtoreiden koulutus on Suomessa lapsenkengissä. Nämä tulokset osoittavat, että siihen on välttämätöntä satsata. Myös yksin johtamisen aika on ohi, nyt tarvitaan todellista jaettua johtamista”, Ikonen korostaa.

LISÄTIETOJA:

Antti Ikonen

puheenjohtaja, Suomen Rehtorit Ry
antti.ikonen@edu.liperi.fi
p. 050 549 0071

Toni Lehtinen

järjestösihteeri, Suomen Rehtorit Ry
toni.lehtinen@surefire.fi
p. 050 300 6780

Katariina Salmela-Aro

psykologi, kasvatustieteen professori
katariina.salmela-aro@helsinki.fi
p. 050 415 5283

Minna Huotilainen

aivotutkija, kasvatustieteen professori
minna.huotilainen@helsinki.fi
p. 040 560 8304